

[Lorentzen.]

ekskpropriationsloven, med andre ord om øvrigheden, d. v. s. administrationen, har fortolket loven rigtigt eller er gået udenfor loven. De domstole, der vil komme til at påkende dette spørgsmål, må formentlig være dem, der omhandles i § 64, i øjeblikket de almindelige domstole, men nedsættes der forvaltningsdomstole, bliver opgaven deres. Ifølge paragraffens stk. 3 kan domstolene prøve erstatningens størrelse; det kan ske enten ved de almindelige domstole eller, hvis lovgivningsmagten bestemmer sig til at oprette specielle domstole, hvor erstatningens størrelse påkendes, da ved disse.

Det ærede medlem hr. Arnth Jensen udtrykte ved første behandling frygt for, at § 77 engang i fremtiden skulle vise sig ikke at være et tilstrækkeligt værn for skole- og undervisningsfriheden i vort folk. Der var i udvalget enighed om, at paragraffen ikke tilsigtede at ændre dette forhold; ordene er iøvrigt ganske de samme som i den nugældende grundlov, idet der kun er sket en rent formel ændring: ordet „almindeligt“ er afløst af „almindeligvis“, og hermed er ikke tilsigtet nogen realitetsændring. Det er klart, at der hos alle frisindede partier vil være tanker, der er på linie med de af det ærede medlem hr. Arnth Jensen fremførte, og at mit parti i høj grad deler det synspunkt, at der skal være frihed til at gennemføre en undervisning, der ikke stiller urimelige krav; jeg tror heller ikke, at det ærede medlem hr. Arnth Jensen i så henseende behøver at nære nogen frygt. Hvad der kan ske langt ud i fremtiden, kan formentlig ingen lovgivning bremse op for.

Til § 78 har udvalget ikke ønsket at gøre nogen bemærkning, selvom udvalget er klar over, at paragraffens udformning har rejst en debat om, hvorvidt noget så vigtigt som teatercensuren skal bortfalde. Denne diskussion føres på basis af, at lovforslaget som nydannelse hjemler, at enhver er berettiget til også „i skrift og tale“ at offentliggøre sine tanker, hvorefter følger, at censur og andre forebyggende forholdsregler ingensinde kan indføres. Overfor den fortolkning af paragraffen, at teatercensuren hermed skal være afskaffet, hævdes fra anden, betydningsfuld side, at teater er et forretningsmæssigt foretagende, der på grund af bevillingssystemet og andre forhold falder ganske udenfor § 78. Udvalget har ikke ønsket at tage stilling til fortolkningen af denne paragraf.

Udvalget har stillet ændringsforslag til § 79, stk. 4; ændringen vil medføre, at sager om opløsning af politiske foreninger kan anlægges ved underret, men uden særlig tilladelse føres helt igennem til rigets øverste domstol. Man skal nok være, om jeg så må sige, praktisk jurist for helt at forstå værdien af dette ændringsforslag. Værdien ligger i, at der forud for den endelige afgørelse ved Højesteret, hvis sagen kommer så langt, bliver adgang til to i tid adskilte selvstændige bevisførelser, idet parterne ved to instanser får adgang til at forny og eventuelt forøge bevismaterialet. For egen regning vil jeg sige, at disse betragtninger også gælder ved bedømmelsen af nævningeinstitutionen kontra domstole med lægmænds medvirken, og at jeg er enig med landsdommer Lucas i, at det havde været heldigt, om man kunne have enedes om at lade sætningen i § 66, stk. 2, „herunder i hvilke sager nævninger skal medvirke“, udgå. Jeg er forøvrigt ikke sikker på, om ikke udvalget kunne have sluttet sig hertil, hvis landsdommerens bemærkning var kommet udvalget ihænde lidt tidligere, end sket er.

I anledning af, at forslaget § 85 i modsætning til den gældende grundlovs § 91 også forbyder oprettelse af familiefideikommiss, ønsker udvalget at gøre den bemærkning, at denne ændring ikke udelukker, at der kan oprettes almindelige familieleger, når sådanne ikke instituerer en bunden successionsordning, ligesom båndlæggelse af arv for allerede eksisterende personer samt for een ufødt generation stadig kan finde sted. Når udvalget har ment at burde gøre bemærkninger til udtrykket familiefideikommiss er det i erkendelse af, at dette udtryk næppe har et fast afgrænset indhold, og at det i og for sig er så vidtgående, at det kan omfatte arveretlige dispositioner, som næppe nogen i dag vil tænke på at forbyde. Såvidt jeg kan se, dækker udvalgets bemærkninger stort set § 87 i udkastet af 1941 til arvelov med tilhørende bemærkninger. Dette udkast er udarbejdet af den ved kongelig resolution af 13. maj 1936 nedsatte kommission.

Udvalget har ikke som sådant taget stilling til, hvilken benævnelse den lovgivende forsamling fremtidig skal have. Der har indenfor udvalget hersket forskellige meninger i så henseende, som har fundet udtryk ved, at der er stillet ændringsforslag til § 3. Dette ændringsforslag følger ikke de poli-